

מי היו הרוצחים?

אני מוותר מראש על כל זכויות היוצרים לגבי הצעה זו. אבקש רק לזכור מי הציע את ההצעה הגואלת.

כך התחיל הטראנספר

השבוע לפני 50 שנה, ב־11 באוקטובר 1939, הופיע הקטע הבא בעיתון האמריקאי שהופיע בפאריס, הראלד טריבון: "השינוי הגזעני הטוטאליטארי של אירופה המרכזית והד מיוזמת החל אתמול, כאשר הגיעו חצי טריסר אוניות גרמניות לנמלי אסטוניה ולטווייה. הן הביאו לגרמניה את הראשון נים מבין כ־30 אלף בני־אדם, בני הגזע הגרמני, החיים באסטוניה, ומבין 60 האלפים החיים בלטווייה. ביצוע התוכנית יכלול את הטראנספר (כך במקור) של המיעוטים הגרמניים ברומניה, בהונגריה, ברוסיה וביוגוסלביה."

תמורת, האריים כ־100 אחוים מקווה ברלין להיפטר מן המיעוטים שלה, שגרלו מאוד באחרונה — פולנים, יהודים

קיבתי התהפכה כאשר שמעתי השבוע את הנאומים המפורסמים של העסקנים על קבריהם החללים של מילחמת־יוס־הכיפורים.

שוב המליצות הנבובות, שוב הסיסמות השחוקות להרגעת המישפחות השכולות, להרגעת המצפון האומי, להרגעת עצמית.

מה אתם מפטפטים על הגבורה, על הקורבנות היקרים, על השכול והכאב?

ומה מקשקשים בעיתונות על המחיר של גולדה, על ההפתעה, כאילו כל האסון לא היה אלא טעות טכנית? ואני רוצה לקום ולצעוק: הבחורים האלה לא נפלו בגלל טעות! הבחורים לא נהרגו במיקרה: הם נרצחו!

הרוצחת היתה גולדה מאיר! במשך שנים חיבלה האשה הטיפשה והשחצנית הזאת בכל סיכוי טעות טכנית? שפכה קיתונות של בוז ולעג על כל יוזמת־שלום של אנור אל־סאדאת והמלך חוסיין, ורדפה בשניאה עיוורת את כל שוחרי־השלום הישראליים!

מילחמת יוס־הכיפורים לא היתה בלתי־נמנעת. אפשר היה למנוע אותה, בקלות! אילו שעו לאזהרותינו, אילו הקשיבו לזמנהיגים הערביים, אלמלא התייחסו בוילזול תהומי לרגשות הפלסטינים — אלפיים הצעירים הישראליים היו כיום בחיים!

חשוב לזכור זאת! חשוב לקרוא זאת מן הגגות! חשוב לצעוק ואת בכל אוכרה!

לא רק כדי שההיסטוריה תזכור את הרוצחת — אותה ואת עוזריה, שמשיה, חסידיה השוטים ומלחכי־פינכתה, הממשיכים למלא תפקידי־מפתח במדינה.

אלא גם כדי להזהיר מפני הבאות. כי השיטות של גולדה וחסותיה בקירבנו שוב. שוב מרברים אצלנו גבוהה־גבוהה על השלום, בעוד שעושים את הכל כדי להחניק באיבו כל זיק של שלום. שוב משיבים ירקם את כל יוזמת־השלום של הערבים. שוב שולחים לכלא את רודפי־השלום הישראליים.

גולדה הרוצחת חיה וקיימת, והיא ממשיכה לנהל את המדינה. היא מאיימת על חיייהם של אלפים ורבבות מכניינו, קורבנות המילחמה הבאה!

חובה היא להטיל על פוליטיקאים מלאו האחריות למעשייהם ולמחדליהם. ואם הם מביאים לרצח המוני — יש להצביע עליהם ולמור בפה מלא: הם הרוצחים!

גולדה

ובני לאומים אחרים. לפי אחת השמועות ימצאו כמה מיליוני צ'כים בית חדש ברוסיה."

קטע זה נכתב כשישה שבועות אחרי שהיטלר פתח במלחמת־העולם השנייה, ובעיקבות כריזתו הנתעבת עם סטאלין. "הטראנספר" היה חלק מן המקצועה־הממכר של שני הרודנים, גרולי הפושעים של המאה ה־20.

כולנו יודעים איך הסתיים "הטראנספר" הזה לגבי היהודים. כראי גם לזכור איך הוא הסתיים לגבי הגרמנים עצמם, אחרי שהיטלר עצמו המציא את רעיון "הטראנספר" של אוֹכ־לוסיות שלמות, הסתיים התהליך ב"טראנספר" של מיליוני גרמנים מצ'כוסלובקיה, מפולין, וממזרחיה של גרמניה עצמה. הם גורשו כמחנותיהם, תוך שעות, מן החבלים שבהם חיו מדור־דורות, כשהם נושאים על גבם רק את הבגדים שלבשו.

איש תחת גפנו

היו לי ארבעה ימים למנוחה, וחפשי אישואה אי לא יכולתי לנסוע לאי יווגי, מפני שהזמן היה קצר מדי ולא היה לי חשק לשלם מס־נסיעות.

לא יכולתי לנסוע לאי האהוב עלי ביותר, ירושלים המיור־חית. יש שם אינתיפאדה. (ביליתי שם את החופשה האחרונה שלי, ארבעה ימים בראש־השנה 1987. ארבעה ימים מבלי לצאת מבין החומות. ממש ברגע האחרון, בריוק לפני האנתיפאדה. מתנת שמיים.)

מצאתי אי אחר. המינוח של אחיות ציון בעיני־כרם. זהו ג'רדן. הטלוויזיה לא פעלה. הטלפון לא פעל. לא היו עיתונים. רק גן נהדר, פרחים, עצים שופעי־פרי. ישבתי אישבה תנ"כית — איש תחת גפנו ותחת תאנתנו. את השקט אפשר היה לחתוך בסכין ולארז בחבילות. כמה פעמים ביום נשמע ריגור של פעמונים.

במינוח יש שבע נזירות, בלי מדים, נשים אהודות, ידידי תיות להפליא, בעלות חושי־המור, צרפתיות הרובות גם עברית. בקצה המיתחם יש בניין נוסף ובו נזירות כמרים, נראות ואינן נשמעות, העוברות בגינה ובמכסה מבלי להשמיע הגה. הן קרויות "אחיות מהרהרות", החיות בעולם פנימי משלהן.

זה שנים רבות לא שהיתי בעיני־כרם. זהו אי אמיתי. הוא מוקף בטבעת של הרים מיוערים, המשובצים בכנסיות ובמינזרים.

קרושת המקום לנוצרים נובעת מסיפור המופיע בפרק הראשון של הבשורה על פי לוקס בברית החדשה. מסופר בו על אלישבע, אמו של יוחנן המטביל, שהיתה דורנית של מרים הקרושה.

אלישבע היתה עקרה ובאהיבמים, כאשר הרתה ללדת. מלאך בישר על כך לבעלה, זכריה הכהן. אותו מלאך — ואולי מלאך אחר — בישר גם למרים הקרושה שהיא עומרת ללדת, למרות שהיתה בתולה. מרים הלכה מנצרת לעיני־כרם (כ־150 ק"מ) כדי לבשר על־כך לאלישבע. על פגישת שתי הנשים הרתה סיפר לוקס: "מרים קמה ומיהרה ללכת אל איוורה, אל אחת מעררי

יהודה ... והנה, כאשר שמעה אלישבע את ברכת מרים, רקד הילך בביטנה. אלישבע נתמלאה רוח־הקודש וקראה בקול גדול: ברוכה את בנשים, וברוך פרי־ביטנך!"

אמנם, השם עיני־כרם אינו מופיע בספר. אך המסורת הנוצרית קבעה שזוהי המקום. מכאן ריבוי הבניינים היפים — כנסיות, מינזרים, בתי־ספר נוצריים — בעיני־כרם.

המינוח, שבו שהיתי, הוקם לפני 136 שנים, אחרי הטבח הגדול שערכו הדרוזים בנוצרים בלבנון. (מילחמת־האזרחים הנוכחית התחילה למעשה כבר אז.) היתומים הקאתוליים הובאו לארץ, ואחיות־ציון הקימו למענם בית־יתומים בעין כרם. ברבות הימים זה הפך גם מיקלט לילדים ממזרח ירושלים, בשעה שבעיר השתוללה הקרחת. רק לפני 30 שנה, כמעט במיקרה, הפך המקום לבית־האירחה.

כמה מן העצים במקום נראים כבני 130, וגם חלק מן הבניינים. ביום של שרב לוהט שררה בהם קרירות נעימה. זוהי ארץ־ישראל הישנה, הכורה לי מילות.

עיני־כרם כולה היא אכן אי. הכפר הערבי נשאר על כנו. דייריו הנוכחיים שיקמו את הבתים על פי סיגנון המקורי, ויש שם בתים יפהיים המתאימים לנוף הארץ, והטובלים בכוסתנים של רימונים, זיתים ותאנים, שנתרו מן הכפר הערבי. כסימטות עיני־כרם אפשר לחלום על ארץ־ישראל כפי שיכלה להיות, אלמלא המילחמה בין שני העמים. אבל כשמרימים את המבט אל פיסת החרים, נשברת האשלייה.

לאורך קרה־הקיע, כמעט בכל הכיוונים, מזדקר גושי־הבטון של השיכונים הישראליים, שרשרת של כיצור שחצני, מנוכרת ושתלטנית, שכולה הכרות־מילחמה על הנוף של ארץ־ישראל. שוב ושוב עלתה מבחי המחשבה: רק מי ששונא את הארץ כמו שהיתה מסוגל לעוות ולכער עד כדי כך את הנוף שלה. ועל אחת כמה וכמה כשכל זה נעשה תוך ריקלום בלתי־פוסק על "אהבת ארץ־ישראל". שהרי כל השיכונים הנוראים האלה נבנו כדי, להקיף את העיר הערבית, וכדי "להכטיח את עתיד ירושלים כבירת־ישראל הניצחית."

ירושלים שלא חוברת לה יחידיו, ושיכונים סביב לה. שום משורר לא יחבר תהילים לכבוד הזוועה הקפואה הזאת. אילו קם ריד המלך לתחייה, היה נחרד.

בעיני־כרם עצמה אפשר לשכוח את הזוועה, אם אין מביטים בפסגות החרים. במסע־הגולאש של מישפחת פישר — ארבעה שולחנות, בסך הכל — מין אי בתוך אי, אפשר לאכול את אחת הארוחות הטובות ביותר שיש בארץ, ובפונדק הסמוך אפשר ליהנות מאווירה ישראלית צעירה. אחר־כך אפשר לחזור לשלווה של מיתחם המינוח, שבו גם הציפורים מצייצות בלחש.

איבי יודי

סלח לי על שלא הצטרפתי לחגיגת הפרידה ממך בשערי הכלא.

אינני מפקפק לרגע בכוונות הטובות של כל הבאים, שראו חובה לעצמם ללוות אותך עד לשער. גם אם אחרים באו בעיקר כדי להצטלם ולהתפר־סס בהזדמנות זו, הרי הם הביעו בכל זאת הזדהות עם המעשה שלך, וזה טוב.

איבי

שאלו אותי מדוע לא באתי, והנה התסביר:

שפטו אותך מפני שנפגשת עם ראשי אש"ף. שפטו אותך על פי חוק החותר תחת יסודות הרמקורטייה ושליו־החוק. אם יש דבר הראוי לתואר הפרדוקסלי, חוק אנטי־חוקי, הרי זה חוק־תועבה זה, ההופך את הש"א איהל לשלום לעבירה פלילית. מי שמתנגד לחוק הזה, אינו יוצא יד חובת לעיני יודי זה שהוא מלווה אותך לשערי־הכלא.

במיקרה זה יש רק דרך לגיטימית אחת להביע הזדהות: לחזור על המעשה שלך ולשאת בתוצאות, כמון.

לאנשים המשרה אין אפשרות כזאת, ואם ליוו אותך והפי גינו בצורה זו את רגשותיהם — יבורכו.

אבל כל האנשים החשובים שבאו איתך עד לשערי הכלא — חברי־כנסת, עסקנים, עיתונאים, סופרים ואמנים — הם על שדר אחרת. אילו היו מרכיבים מישלחת של 100 או 500 איש ואשה ונוסעים לתונס כדי לדבר עם יאסר ערפאת על השלום, כי אז היה זה מעשה הראוי לשמו. הייתי רואה כבוד לעצמי להשתתף בהפגנה כזאת של הזדהות איתך ועם הצורך הלאומי לחסל "חוק" זה, למרות שכבר נפגשתי עם יאסר ערפאת ועוררו הבכירים פעמים רבות.

עד אז, אסתפק בהבטת הזדהותי עם מעשיך האמיצים מעל גבי עמודים אלה. חזק ואמץ.